

Podmiejska Wola, nieistniejąca linia kolei wąskotorowej w lesie Chodówki

1. Kategoria

Zabytki techniki, kolej

2. Współrzędne

50.37958 19.98481 (miejsce odpoczynku i ekspozycja historyczna)

3. Położenie administracyjne

gmina Miechów, powiat miechowski, województwo małopolskie

4. Położenie administracyjne leśne

Poza LP

Ścieżka rowerowa poprowadzona po śladzie dawnych torów

5. Numer działki ewidencyjnej

129

6. Data weryfikacji terenowej

9 sierpnia 2022 r.

7. Kod w dokumentacji

Podmiejska-Wola-04-1161

8. Opis

Ślad torowiska o długości około 2,5 km znajduje się w lesie Chodówki, na północny zachód od Miechowa. Jest to fragment nieistniejącej kolei wąskotorowej ze stacji Charsznica Wąskotorowa przez Działoszyce, Skalbmierz, Kazimierz Wielką i Proszowice do stacji Kocmyrzów Wąskotorowy. Najbliższe przystanki znajdowały się w Chodowie i w Miechowie. Obecnie po śladzie dawnej kolejki prowadzi oddana do użytku w 2020 roku ścieżka rowerowa. Na jej północnym krańcu znajduje się zagospodarowane miejsce odpoczynku (wiaty z ławkami) oraz ekspozycja poświęcona historii kolejki (tablice, makietę lokomotywy).

Historia wąskotorówki sięga początków pierwszej wojny światowej, kiedy po zajęciu tych terenów przez wojska austro-węgierskie rozpoczęto budowę sieci wąskotorowych kolei polowych, których zadaniem było dostarczanie sprzętu i materiałów wojennych do strefy przyfrontowej. Jedną z tych wąskotorówek była linia z Miechowa-Charsznicy do Kołkowa. Linia miała 59 km długości, rozstaw szyn 700 mm i trakcję parową. Budowano ją od 23 stycznia do 1 marca 1915 roku. W maju rozpoczęto demontaż, który trwał do sierpnia 1915 r.

W czerwcu 1916 roku na miejscu rozebranej kolejki uruchomiono linię o długości 37,6 km z Charsznicy do Działoszyce, z trakcją parową i rozstawem szyn 600 mm. W 1925 roku przedłużono ją do Kazimierzy Wielkiej i węzła w Cudzynowicach, przez który łączyła się z systemem wąskotorowej Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej, umożliwiając podróżowanie m.in. do Jędrzejowa, Pińczowa i Szczucina. W okresie międzywojennym wąskotorówka była głównym środkiem transportu pasażerskiego i towarowego w regionie. Po II wojnie światowej linia została zmodernizowana i przystosowana do do taboru o większej pojemności i prędkości maksymalnej. Ruch pasażerski na linii kolejowej Miechów – Charsznica – Działoszyce zawieszono w 1983 r., a ostatni przewóz towarów miał miejsce 31 grudnia 1989 r. Całkowita likwidacja nastąpiła w 1992 r.

9. Dodatkowe informacje

Tekst na tablicy informacyjnej:

Po wybuchu wielkiej wojny, w sierpniu 1914r., na tereny zaboru rosyjskiego wkroczyły oddziały austro-węgierskie. Na miechowszczyźnie brakowało dróg bitych i szlaków kolejowych, dlatego armia austro-węgierska zmuszona została do

budowy infrastruktury komunikacyjnej zarówno dla celów wojskowych, jak również dla transportu żywności oraz wszelakich surowców.

Budowano drogi bite, używając lokalnie pozyskiwanego materiału kamiennego z małych kamieniołomów w Wielkanocy, Częstoszowicach, Maszkowie, Iwanowicach i Ulinie. Budowano również linie kolejowe o trakcji konnej i mechanicznej o szerokościach toru 600 lub 700 mm.

Pierwszą linię kolejki konnej o szerokości toru 600 mm zbudowano na przełomie 1914/15 r., z Kocmyrzowa przez Proszowice, Skalbmierz, Działoszyce, Łżykowice do Gór. Długość linii wynosiła 67 km. Kolejny odcinek kolejki wąskotorowej wykonano do stacji Miechów-Charsznica, przez Miechów Miasto, Buszków, Działoszyce, Łżykowice, Węchadłów, Góry do Kołkowa. Była to linia o szerokości torów 700 mm, a wagony ciągnęły parowozy. Budowano ją od 23 stycznia do 1 marca 1915 roku.

Na zajętych terenach nowe władze okupacyjne utworzyły swoją administrację powiatową na czele której stali komendanci powiatowi. Głównym zadaniem władz okupacyjnych było wywiezienie z zajmowanych terenów jak największej ilości płodów rolnych, drewna z okolicznych lasów, a także kopalin: granitu, marmuru, wapienia czy gipsu. Koleje wąskotorowe były zarządzane przez miejscowe „Felbahn Komando”, a podlegały pod austro-węgierską wojskową komunikację krajową z siedzibą w Lublinie.

Miechów z dworcem w Charsznicy miał dobrą, bitą drogę, ale trakt w kierunku Działoszyce był w bardzo złym stanie. Wiosną i jesienią niektóre odcinki były wręcz nieprzejezdne, dlatego władze okupacyjne pozwalały rolnikom korzystać z przewozów kolejką w czasie, kiedy nie było ważnych transportów wojskowych. Wraz z odzyskaniem niepodległości, 11 listopada 1918 roku, wszystkie te koleje zostały przejęte przez Wojsko Polskie. Po powołaniu do życia Ministerstwa Kolei Żelaznych (MKŻ) 5 kwietnia 1919 roku, rozpoczął się proces przejmowania kolei od wojska i trwał on aż do 1922 roku.

MKŻ oceniło przejęte koleje i do użytku publicznego zaliczyło odcinki: Miechów – Działoszyce, Jędrzejów – Bogoria – Staszów z odgałęzieniami oraz Kocmyrzów – Posądz. Kolejka wąskotorowa stała się na kierunku wschód-zachód głównym środkiem transportowym, zarówno dla ruchu towarowego jaki i pasażerskiego.

Po ustabilizowaniu się życia w Polsce po II wojnie światowej, na linii kolejki ustawiono tabor o większej pojemności i większej prędkości maksymalnej, w znacznej części wyprodukowany przez przemysł krajowy.

W 1965 roku sprowadzono pierwsze transportery do przewozu wagonów normalnotorowych i pierwsze wagony spalinowe do obsługi ruchu pasażerskiego. Dwa lata później przybyły pierwsze krajowe lokomotywy spalinowe o mocy 150 KM, a od 1968 roku lokomotywy importowane z Rumunii o mocy 450 KM.

Kolejka stanowiła jeszcze długo jeden z najpewniejszych środków transportu, jednak rozwój przemysłu samochodowego ograniczył przewozy pasażerów i towarów.

Ruch pasażerski na linii kolejowej Miechów – Charsznica – Działoszyce zawieszono w 1983 r., a ostatni przewóz towarów miał miejsce 31 grudnia 1989 r. Całkowita likwidacja nastąpiła w 1992 r.

10. Źródła i materiały

1. Atlas Kolejowy: <https://www.atlaskolejowy.net/pl/malopolskie/?id=linia&poz=113> [dostęp 8.12.2022].
2. Prokopiński Bogdan, brak daty, Historia Jędrzejowskiej Kolei Wąskotorowej, opracowanie online na stronie Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji Rzeczypospolitej Polskiej Oddział w Kielcach: http://www.sitkkielce.idsl.pl/index1_211.html [dostęp 8.12.2022].
3. Tablica informacyjna w lesie Chodówki.

11. Dodatkowe fotografie obiektu

Miejsce odpoczynku i ekspozycja historyczna z makietą lokomotywy

Fragment torów - element ekspozycji

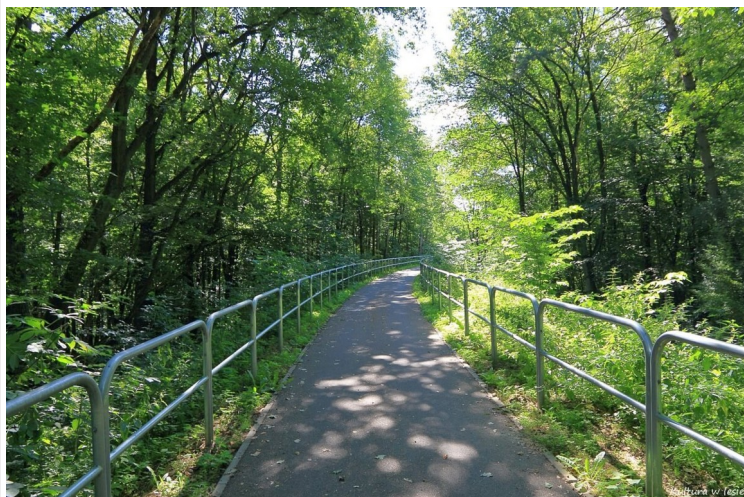
Tabliczka na podkładzie kolejowym z datą urzędzenia ekspozycji

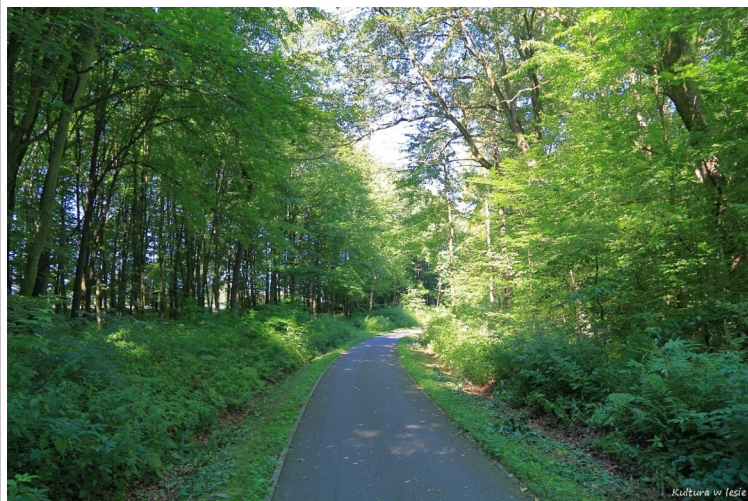
Ślad torów za ekspozycją i miejscem, w którym kończy się asfaltowa ścieżka rowerowa

Jedyny odnaleziony w Lesie Chodówki słupek kilometrowy przy dawnej wąskotorówce. Napisy całkowicie nieczytelne.

Ścieżka rowerowa po śladzie dawnych torów

Ścieżka rowerowa z miejscem obsługi rowerów na południowo-wschodnim skraju Lasu Chodówki

Fotografie archiwalne na tablicy informacyjnej

Stacja kolejowa w Miechowie

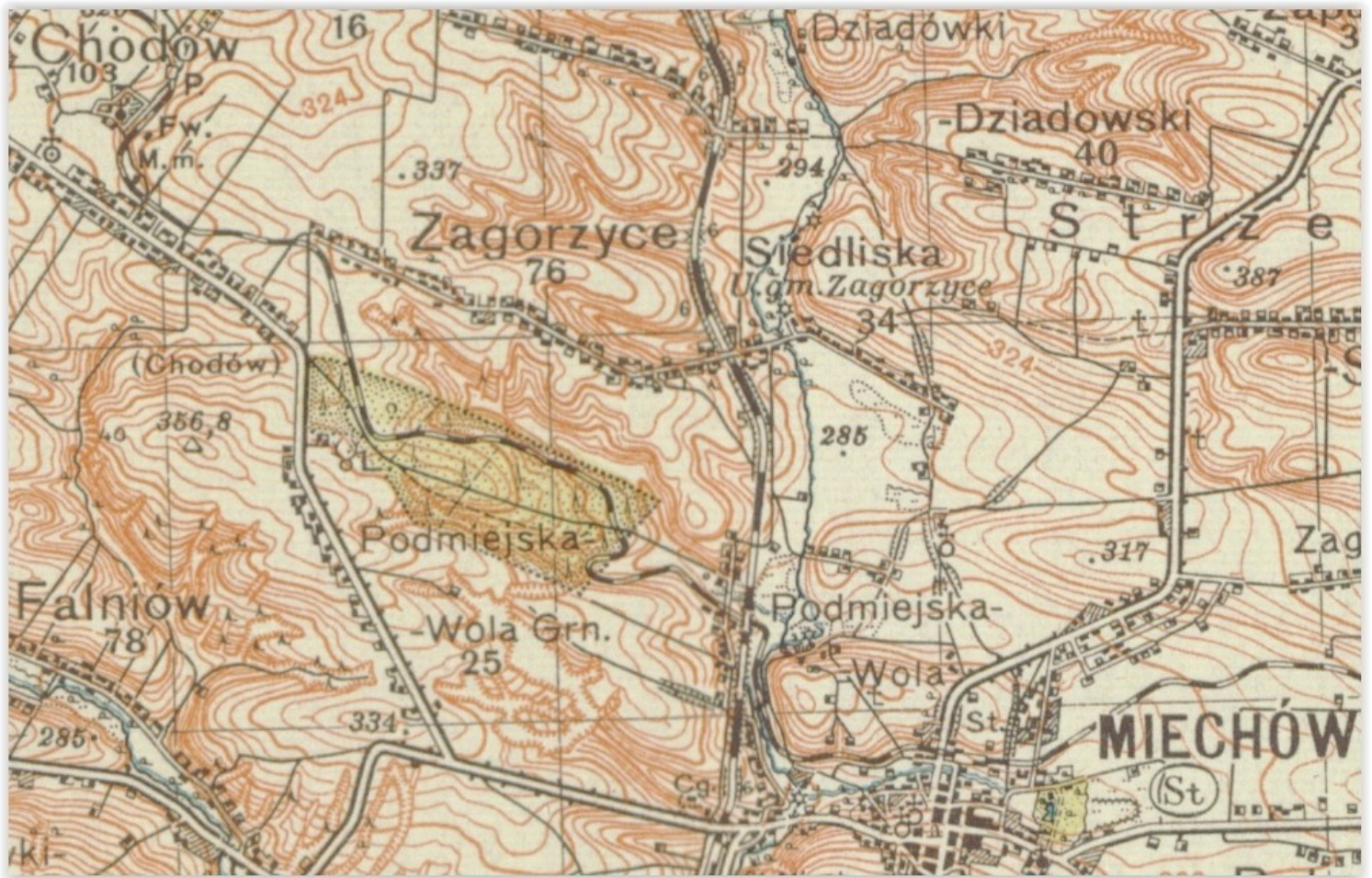
Przystanek kolejowy w Janowicach

Stacja kolejowa w Kalinie Wielkiej

Najstarsze znane zdjęcie dworca w Miechowie z 1916 r.

Las Chodówki i linia kolei wąskotorowej na Taktycznej mapie Polski 1:100 000, 1936 r., <http://igrek.amzp.pl/>